

Jaume Xifra dins l'imaginari saltenc

Text > EVA VÁZQUEZ

Dibuix > IVÁN GARCÍA

Al mes de setembre s'inaugurarà a Les Bernardes la primera retrospectiva de Jaume Xifra (Salt, 1934 - París, 2014), el més intel·lectual dels artistes de l'anomenat *grup dels catalans de París* (del qual formaven part també Antoni Muntadas, Joan Rabascall i Benet Rossell) i el que probablement va contribuir amb més determinació a reformular les pràctiques de l'art contemporani un cop xarbotada l'efervescència del Maig del 68. Serà una exposició única, excepcional, d'un valor extraordinari. No és que se me n'hagi anat la mà en una exaltació propagandística: l'ocasió que se'n presenta és, sense cap dubte, de primera categoria. Primer, perquè no passa gaire sovint que, gràcies a una generosa donació de la família, es disposi, com en aquest cas, de l'obra sencera d'un creador, inclosos els documents de treball, la correspondència, la biblioteca i els papers personals, per abordar un balanç de la seva trajectòria que sigui alhora significatiu i engrescador. Segon, perquè encara és menys corrent que un municipi petit però d'alta densitat demogràfica i, per tant, amb unes urgències socials molt acusades, entengui també com un deure institucional el fet de destinar part dels seus recursos a una proposta cultural de gran escala. I tercer, i el més important, perquè Jaume Xifra mereix aquest retrobament amb els seus orígens; el reconeixement de la historiografia artística del país, que n'ha subestimat sovint les aportacions (potser per ignorància, potser per llunyania), i el contacte renovat amb el públic, que va ser en tot moment al centre de les seves preocupacions.

La sintonia amb la llibertat era indispensable perquè l'obra completés el seu sentit

A alguns dels que passin per l'exposició de Les Bernardes la pròxima tardor els costarà d'entendre sobretot això darrer, però aquest és un problema compartit per certa deriva de l'art contemporani, que no ha sabut, o no ha pogut, connectar amb la societat del seu temps. Per a Jaume Xifra, aquesta sintonia amb la realitat, entesa no pas com un mer decorat o com un xivarri ambiental, era indispensable perquè l'obra completés el seu sentit, ja fos a través de la sèrie de *pochoirs*, d'un preciosisme d'estovalles d'hule amb què posava en ridícul la societat de consum, o bé amb els objectes impossibles, fets amb filferros espinosos que impedièssin establir-hi qualsevol tracte, i per descomptat amb la seva intensa activitat en *performances* entre 1969 i 1976, en col·laboració amb els amics catalans i amb Dorothée Selz, filla del fantàstic col·leccionista

Guy Selz i neboda del crític Jean Selz, el qual el 1932 va acompanyar Walter Benjamin en la seva fugida a Eivissa. Els seus cerimonials, les filmacions dels quals es conserven també al fons de Salt, tenien l'encant i la truculència d'un

ritual vudú celebrat pels ressagats del festival de Woodstock, però l'efecte en aquella França postrevolucionària va ser durador i fascinant. Tots coincidien a atribuir a Jaume Xifra el paper de director d'orquestra, el pensador i instigador de les seves accions col·lectives. Tenia el do de la convicció i, més encara, el de la generositat: pel seu domicili, una espècie de cova, hi van passar tots els catalans que estaven de pas a París, i van trobar-hi aixopluc bona part dels seus alumnes de les escoles de belles arts de Dijon i de Cergy-Pontoise, com Michel Verjux i Yan Pei-Ming. Però una de les raons per les quals Jaume Xifra ens hauria d'atraure més és per aquesta espècie de claredat cosmopolita i quasi llegendària que ell encarnava. Sortit del nostre mateix ambient bosquetà i xurriacaire, va saber convertir aquella punta de bogeria dels saltencs en alguna cosa útil i meravellosa que desborda els límits de l'art del segle XXI.